

งานศิลป์ของนิสิต
Rama IX Art Made by Foundations and Colours

Print Art Exhibition by Srijai Kuntawang

Rama IX Art Museum Foundation

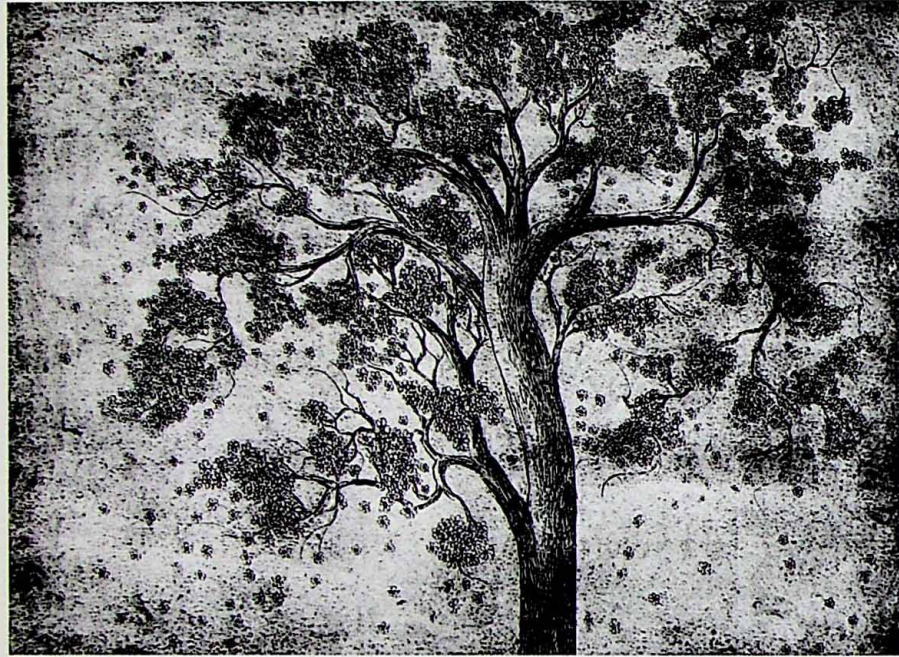
จังหวะลีลา ของเส้นและสี
Rhythmic Lines and Colours

ศรีใจ กันทะวัง
Srijai Kuntawang

นิทรรศการศิลปะภาพพิมพ์
8 ธันวาคม 2549 - 8 มกราคม 2550
ณ แกลเลอรี ปานิสสา
189 ถนนหิโตล เชียงใหม่

Print Art Exhibition
8 December 2006 - 8 January 2007
at Galerie Panisa
189 Mahidol Rd., Chiangmai

เทคนิคใหม่ในรูปแบบศิลปะล้านนา ของศรีใจ กันทะวัง

หลายปีที่ผ่านมาคงไม่มีใครปฏิเสธได้ว่าภาพพิมพ์แกะไม้ของ ศรีใจ กันทะวัง มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งสมบูรณ์ทั้งทางด้านความงาม สาระสะท้อนจิตวิญญาณและวัฒนธรรมของชาวเหนือ ความเชี่ยวชาญทางด้านฝีมือ ตลอดจนประสบการณ์ในการแกะไม้และเทคนิคในการพิมพ์ ที่ยากต่อการหาผู้ทัดเทียมได้ ความพิเศษรวมทั้งเสน่ห์ในงานของศรีใจ มิได้อยู่เพียงแค่ เรื่องราว เนื้อหา หรือลวดลายที่แสดงความเป็นล้านนาเท่านั้นหากแต่การใช้ ทัศนธาตุในงานคือเส้นและสี ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญมีจังหวะลีลา ความประสานกลมกลืนและขัดแย้งกันอย่างลงตัว เปี่ยมไปด้วยความมีสุนทรียะ สามารถสร้างความรู้สึกประทับใจให้กับผู้ที่ได้พบเห็น

ผลงานในนิทรรศการ “จังหวัดลีลาของเส้นและสี” จัดแสดง ณ ปาณิสรา แกลเลอรีในครั้งนี้ประกอบด้วยงานภาพพิมพ์แกะไม้ ภาพพิมพ์ซึ่งพิมพ์ครั้งเดียว (Monoprint) และเทคนิคใหม่ที่ศิลปินได้ค้นพบจากการทดลอง คือการใช้เทคนิค Dry point ซึ่งเป็นการใช้วัสดุปลายแหลมขูดขีดให้เป็นร่องลึกบนแม่พิมพ์กระดาษโดยไม่ต้องผ่านขั้นตอนการกัดกรวด โดยทั่วไปแล้วเทคนิคการพิมพ์ประเภทนี้จะใช้ แม่พิมพ์โลหะหรือแม่พิมพ์พลาสติกซึ่งเป็นแม่พิมพ์ที่นิยมกันอย่างแพร่หลายการนำแม่พิมพ์กระดาษมาใช้จึงเป็นการค้นพบเทคนิคใหม่ของศรีใจ นอกจากนี้ส่วนประกอบในนิทรรศการของเขาคืองานวาดเส้นขาวดำที่เป็นภาพร่างของงานต้นฉบับและมีแม่พิมพ์ร่วมแสดงด้วย ศิลปินต้องการ

Rama IX Art Museum Foundation

เผยแพร่ความรู้และแสดงขั้นตอนของเทคนิคการพิมพ์ ผู้ดูจะได้เห็นทั้งภาพร่างของความคิด แม่พิมพ์ และงานพิมพ์ที่เสร็จสมบูรณ์แล้วไปพร้อมๆ กันจะเห็นได้ว่า ศรีใจ ให้ความสำคัญกับกระบวนการของการพิมพ์เทียบเท่ากับงานต้นฉบับที่พิมพ์เสร็จแล้ว

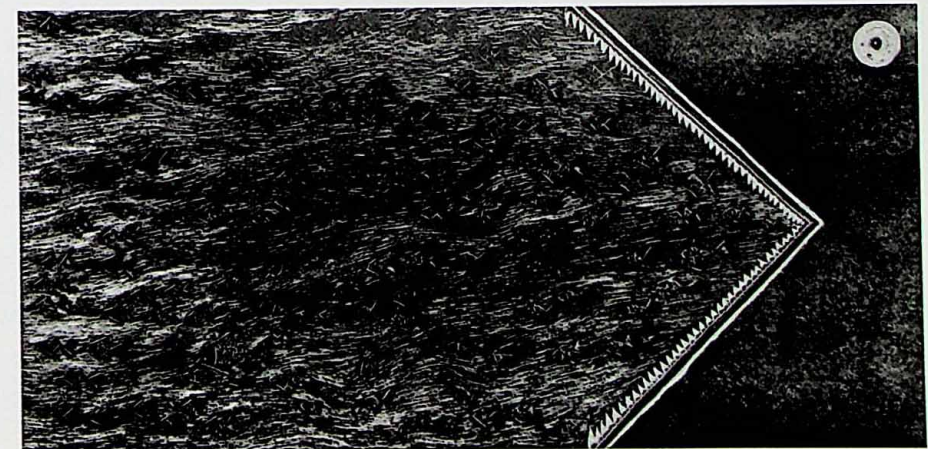
ผลงานภาพพิมพ์แกะไม้ล่าสุดที่ศรีใจ พิมพ์ขึ้นนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นงานที่ทำขึ้น ณ สตูดิโอที่แม่แต่ง งานชุดนี้จะเน้นในเรื่องของธรรมชาติมากกว่าวัฒนธรรม การไปอยู่ที่แม่แต่งซึ่งแวดล้อมไปด้วยธรรมชาติทำให้ศิลปินรู้สึกว่ามีชีวิตมีอิสระมากยิ่งขึ้น ภาพที่ปรากฏในงาน มักจะเป็นต้นไม้ เช่น ต้นสาละ ต้นไม้แต่ละต้นจะมีความพิเศษเฉพาะของมัน การใช้สีในงานชุดธรรมชาติของเขาจะมีสีเงินแทรกหรือผสมไปกับเนื้อสีอื่น ๆ มีความงามอีกลักษณะหนึ่งดูแปลกตา สีเงินเป็นสีที่เกิดจากความชอบโดยส่วนตัวของศิลปินด้วย

ชุดต้นไม้ของศรีใจ แสดงให้เห็นถึงฤดูกาล ความเปลี่ยนแปลงของต้นไม้ตามธรรมชาติ ที่มีการผลัดใบ หรือการผลิดอกออกช่อเป็นความบังเอิญที่ได้จากประสบการณ์ในแม่แต่งนั่นเอง

นอกเหนือจากประสบการณ์ในแม่แต่งแล้ว ศรีใจยังได้นำความทรงจำและความประทับใจจากการไปเยือนนครวัดและการได้เห็นภาพสลักหินตามระเบียงคตอันเป็นภาพของต้นไม้ เต่าและปลา ซึ่งศรีใจได้นำมาใช้ในงานภาพพิมพ์ เป็นการผสมผสานระหว่างความเป็นนครวัดกับรูปแบบของความ เป็นล้านนาตามแบบฉบับของศรีใจได้อย่างน่าสนใจ รูปทรงต่างๆ ที่ได้มาจากนครวัดถูกนำมาใช้ในเชิงสัญลักษณ์ที่มีความหมาย เช่น เต่าเป็นตัวแทนของความมีอายุยืน ปลาหมายถึงชีวิตของคนเรา ที่มีการเวียนว่ายตายเกิด ส่วนต้นไม้คือความร่มเย็นเป็นสุข

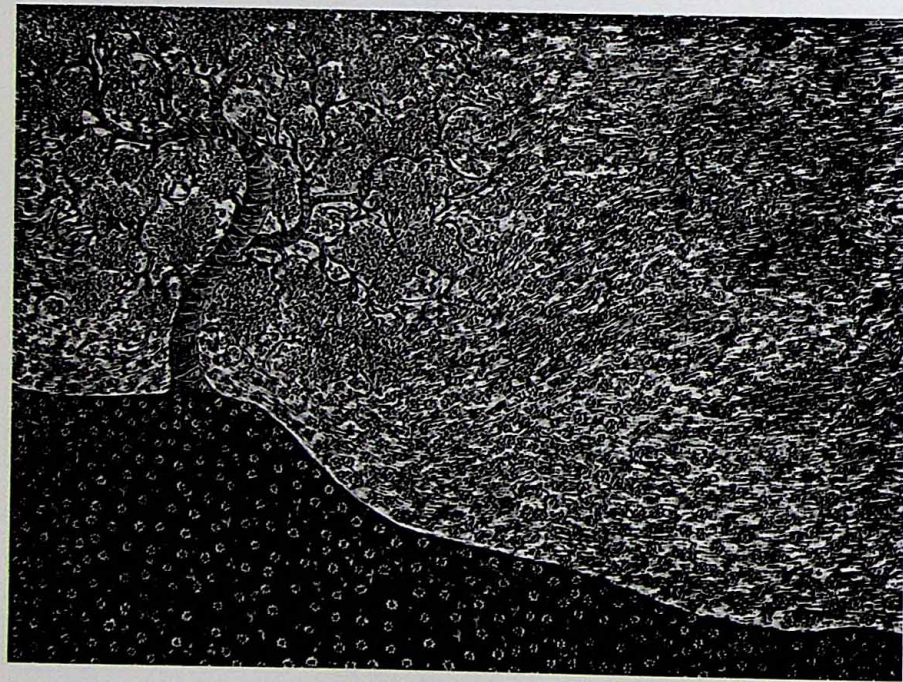
สำหรับศรีใจแล้ว เรื่องราวเนื้อหาในงานของเขา มักจะมีที่มาจากความประทับใจจากสิ่งต่างๆ ที่ สามารถนำมาสร้างสรรค์เป็นงานศิลปะได้ด้วย ความสนุก ดังนั้นคุณค่าส่วนหนึ่งในงานของศิลปิน คือ “ใจ” ที่เขาให้กับงาน

นอกเหนือจากเรื่องราวของธรรมชาติแล้ว ศรีใจได้นำเรื่องราวที่แตกต่างจากผลงานที่เขา เคยทำมา คือ การนำเรื่องราวของการเมืองมาใช้จะเห็นได้จากงานที่เป็นภาพปลาใหญ่กินปลาเล็ก เป็นลัทธิธรรมอย่างหนึ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในสังคม ในภาพจะปรากฏกลุ่มปลา สองกลุ่ม กลุ่มหนึ่งเป็น ปลาเล็กที่กำลังหนีจากการถูกรังแกของกลุ่มปลาใหญ่และอีกกลุ่มหนึ่งเป็นปลาเล็กวิ่งเข้าหาปลาใหญ่ จะเห็นได้ว่าในงานชุดนี้ของศรีใจเป็นการอุปมาอุปไมยเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของคนภายในงาน จะมี

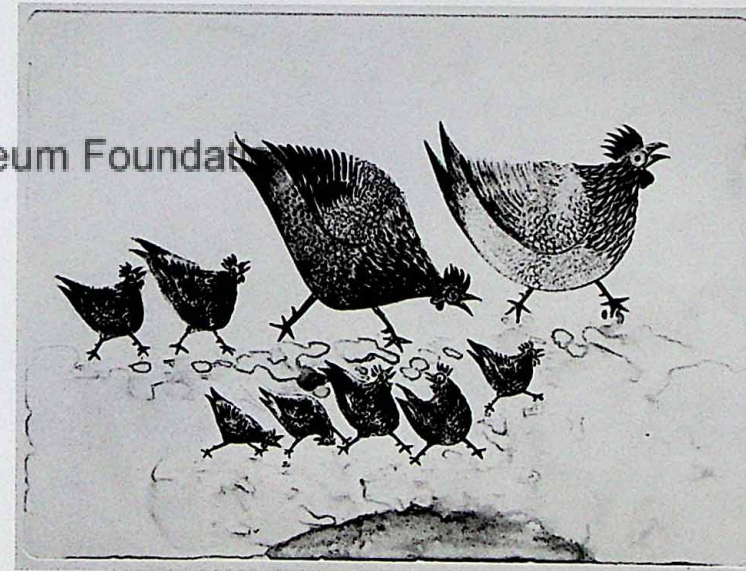
ลักษณะของรูปทรงวังเข้าวังออกเป็นการเคลื่อนไหวที่ไม่ เหมือนงานชิ้นอื่นๆที่มักจะให้ความรู้สึกสงบ เป็นที่น่าสังเกตว่าในงานชิ้นนี้ของศรีใจ ถึงแม้ว่าจะทำภาพร่างไว้ แต่ในการพิมพ์งานของเขาครั้งนี้ ไม่ได้กลับภาพร่างอย่างเช่นเคย เนื่องจากว่าเขาไม่ต้องการลอกทุกสิ่งทุกอย่างเหมือนภาพร่างแต่ การแสดงออกของเขาในงานชิ้นนี้เป็นการถ่ายทอดจากความรู้สึกโดยตรง

ผลงานอีกชุดหนึ่งซึ่งศรีใจผลิตขึ้นที่แม่แตงนั้นคือชุด ความศรัทธา เป็นภาพของพระพุทธ รูปประทับอยู่บนยอดเขาสูงในงานชุดนี้จะมีลักษณะของรูปทรงที่มีความเป็นนามธรรมมากกว่าชุดอื่นๆ เป็นเรื่องของพลังศรัทธาและความเชื่อ ความพิเศษทางด้านเทคนิคที่ปรากฏ คือพื้นผิวที่ศรีใจสร้างขึ้นด้วยการขีด การลากให้เกิดเป็นร่องรอยบนแม่พิมพ์ไม้ ลักษณะของการขีดแม่พิมพ์ซ้ำๆหลายครั้ง นั้นเมื่อพิมพ์เป็นภาพแล้วเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นอากาศและบรรยากาศ ส่วนภาพชุดนกยูง ซึ่งมีความงดงามโดยสมบูรณ์ไม่ว่าจะเป็นการใช้เส้น สีและรูปทรงนั้น สะท้อนให้เห็นถึงชีวิตที่มีความ เรียบง่าย ความสุขสบายและความสงบ

ผลงานชิ้นสำคัญในนิทรรศการที่จะมองข้ามไม่ได้นั่นคือภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นงานที่ศรีใจ สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อเกิดทูลพระองค์ท่านโดยเฉพาะ เขาใช้สีเหลืองสว่างสดใสเป็น สีหลัก ศรีใจ พิมพ์สีเหลืองเป็นจำนวนหลายครั้ง เริ่มจากพิมพ์สีอ่อนแล้วค่อยไล่เป็นสีเข้มในภายหลัง ในภาพนี้ศรีใจใช้ดอกไม้เป็นสัญลักษณ์แทนความดีงาม ความเป้งบาน ดอกไม้ซึ่งกระจายทั้งภาพหมายถึงความดีที่กระจายสู่คนเป็นจำนวนมาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระบารมี และความดีงามของท่านได้แผ่ไปถึงผู้คนทุกหมู่เหล่าซึ่งเป็นประสกนิกรชาวไทย ต้นไม้ใหญ่ ในงานเปรียบได้กับพระบารมีของพระเจ้าอยู่หัว ผลงานชิ้นนี้เป็นงานที่ศรีใจใช้สัญลักษณ์ในการสื่อความหมายเป็นหลัก

Rama IX Art Museum Foundation

เป็นที่น่าสนใจที่ว่า ในงานของศรีใจนั้นลักษณะ ดอกไม้ร่วงมีที่มาจากลวดลายบนตู้พระธรรมหรือจิตรกรรม ฝาผนังที่ปิดทองของทางภาคเหนือ ส่วนนกยูงก็เป็นลวดลาย ของทางเหนือด้วยเช่นกัน ใน กรณีรูปทรงของช้างในงาน ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นช้างที่ศรีใจสร้างขึ้นใหม่ตามความรู้สึก และจินตนาการ สิ่งใหม่ที่ปรากฏในงานชุดหลังสุดของศรี ใจคือลักษณะของพื้นผิวที่เขาสร้างขึ้น มีลักษณะคล้าย ภาษาที่เป็นเสมือนภาษาทางศิลปะของศรีใจเอง

ศรีใจ สร้างสรรค์ผลงานอย่างสม่ำเสมอ และได้ ค้นคว้าทดลองความเป็นไปได้ในเรื่องเทคนิคของการพิมพ์ ศรีใจมิได้มุ่งเน้นในการทำภาพพิมพ์แกะไม้เท่านั้น เทคนิคอื่นๆที่ศรีใจมีความสนใจกับการค้นคว้าคือภาพพิมพ์ ครึ่งเดียว (Mono print) ที่เขาต้องการพัฒนาให้เป็นตัว งานศิลปะมากกว่าการทดลอง โดยทั่วไปแล้วงานภาพพิมพ์ ครึ่งเดียวมักจะควบคุมเทคนิคและภาพของผลงานได้ ประมาณ 80% แต่ศรีใจพัฒนาการทำงานในแนวนี้อย่าง เขา ให้สามารถควบคุมได้จะเห็นได้จากภาพแม่ไก่และลูกไก่ ซึ่ง ศรีใจใช้น้ำในการพิมพ์และที่สำคัญนอกเหนือไปจากนี้คือ การทดลองใช้ปากกาปากกาสีหรือปากกาหมึกแห้งกดชุดและ ชีดให้เป็นร่องลึกบนกระดาษชนิดที่มีความหนาและมีเนื้อ กระดาษที่ยืดหยุ่นพอสมควร (Photo board) แล้วเคลือบ ด้วยแล็คเกอร์ การขีดขีดให้เป็นร่องรอยหนักและเบาไป ตามน้ำหนักของมือ ลักษณะของพื้นผิวที่เกิดขึ้นมาจาก แล็คเกอร์ที่เคลือบผิวกระดาษ เมื่อผ่านการพิมพ์แล้วส่วน ใหญ่จะปรากฏเป็นสีเทา ข้อจำกัดของแม่พิมพ์กระดาษ ประเภทนี้จะพิมพ์ได้เพียงหนึ่งถึงสองครั้งเท่านั้นเนื่องจาก กระดาษไม่สามารถทานน้ำหนักกดของแท่นพิมพ์ได้ เทคนิค นี้เหมาะสำหรับการทดลองและพิมพ์ได้จำนวนน้อยเนื่อง จากคุณภาพของแม่พิมพ์กระดาษ แต่ก็สามารถประสบความสำเร็จได้

ในการทำงานศิลปะนั้น ศรีใจ ให้ความสำคัญกับ การแสดงออกตามความรู้สึกและจินตนาการที่แท้จริงของ

เขา ศรีใจจะไม่คล้อยตามกระแสของรูปแบบศิลปะแนวใหม่ในปัจจุบันแสดงถึงการมีจุดยืนในการ ทำงานศิลปะที่มั่นคง ศรีใจมีความภาคภูมิใจกับความเป็นชาวเหนือที่มีชีวิตแวดล้อมไปด้วยศิลป วัฒนธรรมของล้านนา ซึ่งได้หล่อหลอมความคิด จิตวิญญาณและชีวิตของเขา จนกระทั่งสามารถกลั่น กรองและถ่ายทอดออกมาเป็นงานศิลปะที่ใช้จังหวะลีลาของเส้นและสีได้อย่างงดงามและสมบูรณ์ที่สุด

สมพร รอดบุญ

คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, พฤศจิกายน 2549

A New Technique in Srijai Kantawang's Lanna Art Form

For the past several years no one can deny that the woodblock prints of Srijai Kantawang display a unique character, perfect in their beauty, their expression of the soul and culture of the northern Thai region, and also their testimony to the artist's technical expertise in carving woodblocks and producing prints, where it is rare to find his equal. The unique and endearing nature of his work stems not only from its narrative quality, its subject matter, and the decorative patterns expressive of Lanna style, but also from his artistic vision expressed through line and color, which creates rhythm, balance, and contrast interweaving in an eloquent unity that is capable of instilling wonder in those who view his work.

The works in this exhibition, "Rhythm of Line and Color", held at Panisa Gallery consist of woodblock prints, monoprints, and a new technique which the artist discovered by trial and error, which uses dry point technique, a method of using a sharp pointed tool to gouge a deep groove on the face of a paper printing block without employing the acid etching process. Normally, this printing technique uses either a metal or a plastic printing block. Using a paper print block is thus a technique somewhat unique to Srijai. Apart from this, the exhibition also displays both black and white drawings, which are models for the finished prints, and the print blocks. The artist wants viewers to understand the creative process of making a print by seeing the preliminary draft, the printing block, and the finished print in sequence. One can see from this that Srijai attaches as much importance to the intermediate stages as to the finished print.

Srijai produced the majority of his latest woodblock prints at his studio in Mae Taeng. This group of works focuses on nature more than culture. Being surrounded by the beautiful natural environment in Mae Taeng gives the artist a greater sense of freedom. Trees figure prominently in these works, for example the sala tree. Each tree has a special character. The color silver appears in little touches throughout these works of nature – either pure silver or silver mixed with other pigments. This creates an unusual beauty; this use of silver arises from the personal preference of the artist. Srijai's tree series displays the flow of the seasons with changing leaf colors and varied blossoms, inspired by the experience of being in Mae Taeng.

Rama IX Art Museum Foundation

Aside from Mae Taeng, Srijai also derived inspiration from visiting Angkor Wat and viewing stone relief carvings lining the porticoes. These contain pictures of trees, turtles, and fish which Srijai brings into his work to create a striking blend of Angkor Wat and Lanna culture. Various forms which Srijai has brought from Angkor Wat have symbolic meaning, for example the turtle is a symbol of longevity, fish symbolize the cycle of life, while the tree means well-being.

Thus, Srijai's work tends to contain influences from various sources that inspire him. These sources make his artistic creation a labor of love and enjoyment – a distinguishing feature of his work is the "heart" that he puts into it.

Aside from the influence of nature on these works, Srijai introduces various subject matter that is different from his previous work. For instance, political topics can be seen in the works where large fish are eating small fish, which is an inescapable fact of life in human society. Two groups of small fish appear in these works. One group is fleeing from being devoured by the larger fish, and the second group is racing towards the larger fish. This is analogous to human behavior. These works give the sensation of a constant ebbing and flowing like a wave, unlike his other works which normally instill a feeling of serenity and calm. It is noteworthy that in these works, even though Srijai made draft outlines, he didn't reverse the outlines on the woodblock as he usually does, because he wanted the finished work to be a more direct expression of his emotions.

Another work that Srijai produced in Mae Taeng is entitled "Faith", which shows the Buddha on the summit of a tall mountain. This work is more abstract than his other works. It is a work about the power of faith and belief. Srijai employed a special technique here in engraving the surface of the woodblock. This technique involves engraving the woodblock repeatedly to produce a light airy and atmospheric effect in the printed work. On the other hand, the print of a peacock has a highly refined beauty expressed through each of line, color and form, evoking serenity, happiness, and peace.

One important work in the exhibit which should not be missed is of King Bhumibhol. This is a work that Srijai conceived especially to honor his majesty. He uses a brilliant pure yellow as the main color. Srijai prints this yellow color several times starting with light shades and then gradually building to deeper yellows. In this picture Srijai uses flowers as a symbol of goodness. Blooming flowers distributed throughout the picture symbolize the king's goodness which enriches many people. The kindly

concern and benevolence of the king are spread to each of his subjects throughout the kingdom. The large tree in the work can be compared to the king's benevolence. Thus Srijai has used symbolism in this work to convey his profound meaning.

It is notable in Srijai's works that the form of falling flowers is based on a traditional pattern found on Buddhist scripture cabinets or in gold leaf mural paintings from Thailand's northern region. Similarly, the peacock print is also a traditional pattern of the north. On the other hand, Srijai creates his distinctive shapes of elephants working directly from his own feelings and imagination. Another notable new feature of this latest exhibition is the texture of the surfaces. It is almost as if he has created his own artistic language.

Srijai continuously develops his craft and extends and refines what he can accomplish through his printing technique. The artist does not focus solely on woodblock printing. Another technique that he enjoys experimenting with is monoprint, which he wants to take beyond chance and develop as an art form. In general with monoprint the process and the end result can only be controlled about 80%, but Srijai has developed his technique so that he can fully control the result, as can be seen in his work of a hen and chickens, in which Srijai used watercolor in the printing. Another interesting experiment in technique is the use of ball point pens and dry ink pens to press and gouge deep grooves on the surface of thick, pliable paper (Photo board) and then seal them with lacquer. This process creates heavy or fine traces based on the pressure applied by the hand. After printing the surface of the print tends to be gray. One limitation of these paper printing blocks is that it is only possible to print one or two times, because the paper is not capable of withstanding the weight of the press. This technique is thus suitable for testing and printing a limited number of times because of the fragile nature of the paper printing block but can still yield successful results.

In pursuing his craft Srijai attaches importance to the expression of his genuine feelings and imagination. Srijai does not follow current trends in modern art, consequently his art is solidly grounded in his own principles. Srijai takes great pride in his northern Thai heritage with its strong Lanna art and culture. This permeates his thoughts, soul, and life enabling him to refine and convey his art which emerges exquisitely and perfectly with a rhythm of line and color.

Somporn Rodboon

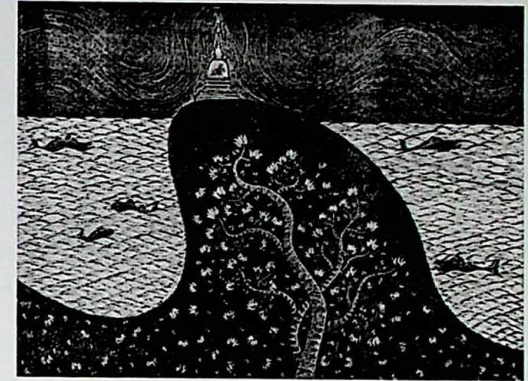
Faculty of fine arts Chiang Mai University
November 2006

Text translated by khun Bob Martin

Rama IX Art Museum Foundation

ภาพพิมพ์แกะไม้สีจากแม่พิมพ์แผ่นเดียว

ศรีใจ กันทะวัง

ศิลปะภาพพิมพ์เป็นแขนงหนึ่งทางทัศนศิลป์ซึ่งยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายในประเทศไทย แม้ว่าจะเกิดขึ้นมานานแล้วในซีกโลกตะวันตกแม้แถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศิลปะภาพพิมพ์แกะไม้สีน้ำมีบทบาทในวัฒนธรรมญี่ปุ่นมานานแล้ว ทั้งยังแพร่หลายส่งอิทธิพลไปถึงยุโรปอีกด้วยนอกจากความไม่คุ้นเคยกับสังคมไทยความยุ่งยากของเทคนิควิธีการทำภาพพิมพ์ตลอดจนการที่ต้องใช้แท่นพิมพ์ซึ่งมีราคาแพง ยังเป็นอุปสรรคต่อการแพร่หลายของศิลปะภาพพิมพ์อีกด้วย ผู้เขียนจึงได้เรียบเรียงความรู้และประสบการณ์ของตนเองโดยนำเอกสารประกอบการสอนมาจัดเกลาอย่างย่อ เขียนถึงกระบวนการสร้างงานศิลปะภาพพิมพ์แกะไม้ โดยใช้วัสดุแม่พิมพ์เพียงแผ่นเดียวอย่างประหยัด ใช้วิธีการพิมพ์โดยใช้เครื่องมือง่ายๆ อุปกรณ์ที่จะใช้แท่นพิมพ์ซึ่งหาได้ยาก บทความนี้จึงมุ่งหมายให้ความรู้แก่เยาวชนหรือผู้สร้างงานศิลปะที่ขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์ ให้ได้มีโอกาสสร้างงานศิลปะภาพพิมพ์ขึ้นมาบ้าง

ภาพพิมพ์แกะไม้เป็นกระบวนการภาพพิมพ์ผิวขน (Relief process) เหมือนกับภาพพิมพ์กระเบื้องยาง (Lino-cut) จะต่างกันที่วัสดุ ภาพพิมพ์แกะไม้จะใช้ไม้เป็นแผ่นแม่พิมพ์ ซึ่งจะคงทนกว่ากระเบื้องยางและแม่พิมพ์ไม้มีไม้หลายชนิดสามารถเลือกพื้นผิวไม้ได้ การสร้างแม่พิมพ์จะแกะด้วยเครื่องมือแกะไม้ เป็นลัทธิรูปตัว V ตัว U หรือลัทธิมัดสร้างพื้นผิว นอกจากเครื่องมือแกะไม้เรายังสามารถสร้างพื้นผิวจากของมีคมอื่นๆ

ได้ เช่น เครื่องเจียร์หัวเล็กๆ มีด กระดาษทราย นอกจากการขัดขัดและแกะแล้วยังสามารถที่จะสร้างพื้นผิวอื่นๆ โดยการนำสีที่สร้างพื้นผิวในงานจิตรกรรม เช่น Modelling Gesso หรือสีโป๊ว สำหรับงานทาบ้านก็ได้ มาสร้างพื้นผิวขึ้นบนแผ่นแม่พิมพ์ ต้องถือว่าการบวน การทำภาพพิมพ์แกะไม้เป็นกระบวนการภาพพิมพ์ผิวหูน ดังนั้นอะไรก็ได้ที่สามารถทำให้พื้นผิวลึกลงไปหรือหูนขึ้นมาก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการภาพพิมพ์ผิวหูน ทำให้มีความหลากหลายในการคิดสร้างงานศิลปะมากขึ้น แต่โดยหลักๆแล้วจะใช้เครื่องมือแกะไม้มาสร้างพื้นผิวหรือรูปทรง

ไม้ที่ใช้ในการทำภาพพิมพ์ สามารถใช้ได้หลายชนิดแต่ที่นิยมใช้กันมากในบ้านเราก็คือ กระดาษอัด (Masonite) หรือไม้อัด (Ply wood)

- **กระดาษอัด (Masonite)** สามารถสร้างพื้นผิวได้ดีแต่ต้องเป็นกระดาษอัดที่มีเนื้อแน่น เวลาใช้เครื่องมือแกะเส้นจะคมชัด แผ่นกระดาษที่ผิวแน่นจะเป็นสีน้ำตาล นิยมใช้ในงานก่อสร้าง ราคาไม่แพง สามารถตัดแบ่งตามขนาดที่เราต้องการได้ ขนาดใหญ่สุด 120x 240 ซม. ผิวเรียบ ถ้าเป็นการพิมพ์หลายสีจากแม่พิมพ์แผ่นเดียว เวลาพิมพ์สีอะไรก็ต้องนำมาแกะออกใหม่ทุกครั้งไป แต่ต้องล้างสีเดิมที่ติดบนแผ่นแม่พิมพ์ออกก่อนแล้วถึงจะนำมาแกะอีกครั้ง วิธีการนี้ยังแกะแม่พิมพ์ก็จะยิ่งนุ่มสามารถแกะได้ง่ายยิ่งขึ้น

- **แผ่นไม้อัด (Ply wood)** นิยมใช้ในงานก่อสร้างหาซื้อได้ง่ายมีพื้นผิวให้เลือกหลายแบบ โดยการเลือกดูจากลักษณะของลายไม้ แล้วเลือกลายไม้นั้นให้เหมาะกับลักษณะงานที่จะทำ ถ้าเป็นไม้อัดชนิดเนื้อนุ่มก็จะแกะง่าย สามารถลอกออกเป็นชั้นๆได้ และทำงานชิ้นที่มีขนาดใหญ่ได้ ซึ่งมีขนาดเท่ากับแผ่นกระดาษอัดคือ 120x240 ซม.

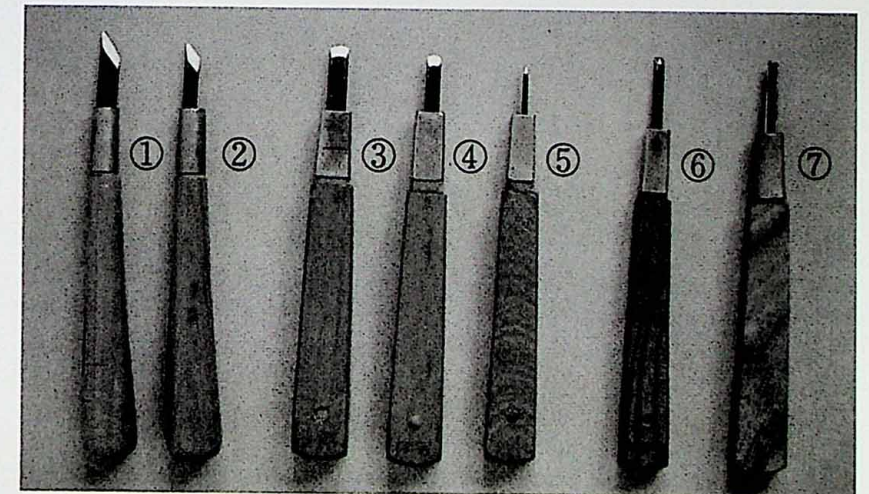
เครื่องมือแกะไม้ เป็นอุปกรณ์สำคัญในการสร้างแม่พิมพ์ สามารถหาซื้อเครื่องมือแกะไม้ได้จากร้านขายอุปกรณ์เครื่องเขียนทั่วไป หรือร้านขายอุปกรณ์เครื่องมือแกะสลัก ไม้ที่มีจำหน่ายมากในเชียงใหม่เพราะเป็นแหล่งผลิตอุตสาหกรรมไม้แกะสลัก ที่มีชื่อเสียงมากคือบ้านถวาย มีการผลิตเครื่องมือสำหรับแกะสลักไม้ให้เลือกหลายแบบหลายชนิดเหมาะสำหรับงานขนาดใหญ่และขนาดเล็ก โดยมากจะนิยมใช้ลั่วที่ตีขึ้นจากเหล็กแหลมหรือเหล็กจากตะไบจะมีความคมที่คงทนกว่าเหล็กทั่วไปเพราะมีเนื้อแข็ง สามารถสั่งทำได้

Rama IX Art Museum Foundation

ตามขนาดที่เราต้องการแล้วนำมาประกอบด้ามเองตามความชอบส่วนตัว แต่เครื่องมือที่มีขายในร้านอุปกรณ์เครื่องเขียนทั่วไปจะเป็นเครื่องมือที่นำเข้ามาจากต่างประเทศมีรูปทรงสวยงามบรรจุกล่องมาเรียบร้อยนำไปใช้ ราคาตั้งแต่ราคาถูกจากประเทศจีนไปจนถึงราคาแพงจากประเทศญี่ปุ่น บรรจุอยู่ในกล่องมีจำนวนประมาณ 5 ชิ้น เครื่องมือที่มีราคาแพงก็จะมีราคามากกว่าเพราะทำมาจากเหล็กคุณภาพดี ในต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น หรือประเทศทางยุโรปจะขายเป็นชิ้นๆ สามารถแยกซื้อได้แต่ราคาค่อนข้างแพง จะมีราคาประมาณชิ้นละ 500-1,000 บาท แล้วแต่ขนาดและยี่ห้อของสินค้า

ภายในกล่องเครื่องมือ 1 กล่อง จะประกอบไปด้วย

1. ลั่วรูปตัววี
2. ลั่วรูปตัวยู
3. ลั่วรูปตัวซีหรือโค้ง
4. ลั่วหน้าตัด
5. ลั่วใบมีด

เครื่องมือแกะไม้แบบต่างๆ

เครื่องมือแต่ละชิ้นใช้งานไม่เหมือนกัน ดังนั้นเราต้องเข้าใจการทำงานของเครื่องมือก่อนจึงจะนำมาใช้งานได้

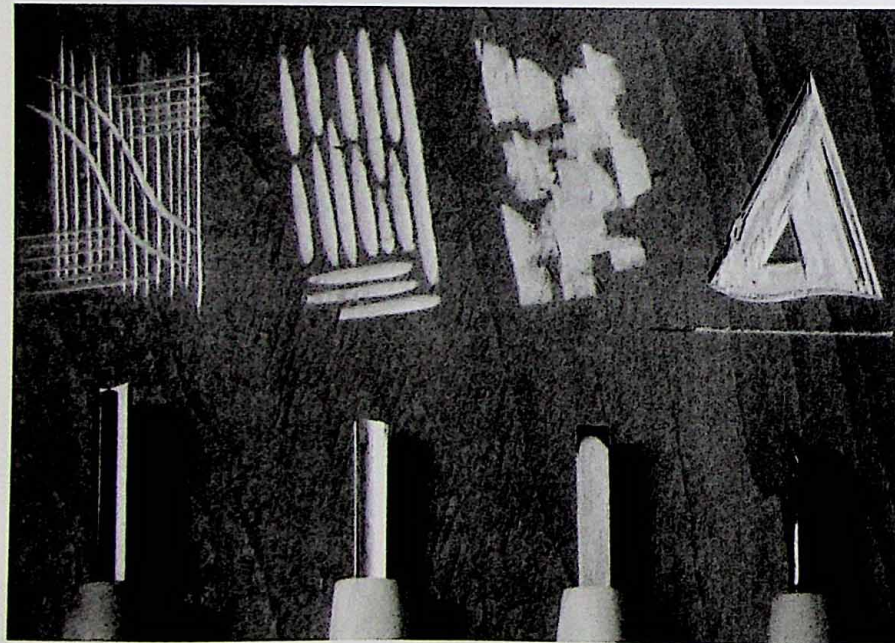
1. **ลิวรูปตัววี** นิยมใช้เดินเส้นหรือแกะเป็นลายเส้นเหมือนกับการวาดเส้นลงไปบนแผ่นแม่พิมพ์ ลิวรูปตัววี ถ้าซื้อเป็นชิ้นหรือสั่งทำควรจะมีหลายขนาดเพื่อเหมาะกับการใช้งานในแต่ละพื้นที่ของแม่พิมพ์ นอกจากจะใช้แกะจากส่วนคมด้านล่างของตัวลิวแล้วเรายังสามารถใช้ด้านข้างมาถากสร้างพื้นผิวได้

2. **ลิวรูปตัวยู** เหมาะสำหรับบริเวณที่ต้องการเส้นที่ใหญ่ขึ้นหรือนำมาแกะถึงสร้างพื้นผิวในงานที่มีบริเวณกว้างๆ

3. **ลิวรูปตัวซีหรือรูปโค้ง** คล้ายกับตัวยูแต่จะโค้งกว่า เมื่อแกะจะกินบริเวณที่กว้างและเดินไม่ลึกเท่ากับตัวยู เหมาะสำหรับแกะทำบริเวณพื้นที่กว้างมากๆ

4. **ลิวหน้าตัด** นิยมนำมาถากออกในบริเวณที่ต้องการความเรียบ เหมือนกับการขัดผิวไม้ไปอีกหนึ่งชั้น อาจจะเดินเส้นด้วยลิวรูปตัววีก่อนโดยรอบก่อนแล้วใช้ลิวหน้าตัดขุดบริเวณที่ไม่ต้องการออกก็จะทำให้ได้เส้นโดยรอบของรูปทรงที่คม

5. **ลิวใบมีด** นิยมใช้ส่วนปลายของใบมีดขุดสร้างพื้นผิวเหมือนกับการเขียนลายเส้นได้เลย สามารถเน้นน้ำหนักอ่อนแก่ของเส้นได้ตามความต้องการ

ลักษณะการทำงานของเครื่องมือชิ้นต่างๆ

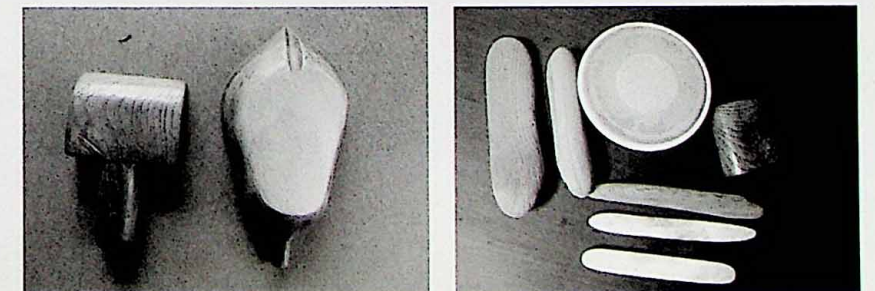
Rama IX Art Museum Foundation

หมึกพิมพ์

หมึกพิมพ์สำหรับทำภาพพิมพ์แกะไม้ในบ้านเรานิยมใช้หมึกพิมพ์ออฟเซ็ทเชื่อน้ำมัน ซึ่งภาพพิมพ์ของญี่ปุ่นนิยมใช้สีน้ำ แต่กรรมวิธีการพิมพ์ก็จะแตกต่างกันออกไป หมึกพิมพ์ออฟเซ็ทจะมีความเหนียว เวลาตีหรือคนสีจะทำให้เนื้อสีติดลูกกลิ้งได้ดี ถ้าหมึกมีความเหนียวมากเกินไปก็สามารถผสมด้วยน้ำมันลินสีด หรือคอมบาวด์สำหรับผสมหมึกออฟเซ็ทก็ได้ นอกจากหมึกออฟเซ็ทแล้วยังสามารถนำสีน้ำมันสำหรับเขียนรูปมาพิมพ์ได้เหมือนกันแต่ต้องผสมลงไปในหมึกพิมพ์ เพราะสีน้ำมันจะไม่มีมีความเหนียวมากเวลากลิ้ง หมึกสีจะไม่ค่อยติดลูกกลิ้ง จึงต้องผสมลงไปในหมึกออฟเซ็ทและจะช่วยให้หมึกออฟเซ็ทไม่เหนียวมากจนเกินไป การนำสีน้ำมันสำหรับเขียนรูปมาผสมกับหมึกออฟเซ็ททำให้ได้จำนวนสี เจดสีและทำให้หมึกพิมพ์มีสีสดใสขึ้น เพราะหมึกออฟเซ็ทมีจำนวนสีที่ไม่มากนักถ้าต้องการสีที่แตกต่างออกไปต้องใช้การผสมระหว่างสีเข้ามาช่วย

ลูกกลิ้ง (Roller) อุปกรณ์ในการกลิ้งหมึกบนแม่พิมพ์ ลูกกลิ้งจะมีขนาดแตกต่างกัน มีตั้งแต่ 1 นิ้ว ขึ้นไป ซึ่งต้องใช้ขนาดของลูกกลิ้งให้เหมาะกับพื้นที่หรือบริเวณของแม่พิมพ์ที่ต้องการจะใช้ ต้องถนอมดูแลรักษาลูกกลิ้งด้วยการหมั่นทำความสะอาดล้างหมึกออกทุกครั้งหลังจากใช้งานเสร็จ นำมาห่อด้วยกระดาษเก็บแขวนไว้เพื่อป้องกันลูกกลิ้งมีรอยไม่เรียบสีจะติดไม่ทั่วทำให้เกิดร่องรอยขึ้นได้

เครื่องมือถู (Baren) ในวิธีการพิมพ์ด้วยมือต้องมีอุปกรณ์ในการพิมพ์งาน โดยการถูด้านหลังของกระดาษพิมพ์ ต้องเป็นวัสดุที่มีความแข็งแรงทนทาน มีผิวหน้าเรียบ มีวัสดุอยู่หลายชนิดที่นำมาประยุกต์ใช้ได้ ได้แก่ ขอนไม้ หรือวัสดุผิวเรียบอื่นๆ และสามารถประดิษฐ์ขึ้นมาเองก็ได้ ด้วยการทำให้มีขนาดที่พอเหมาะกับมือของผู้ใช้

เครื่องมือถูแบบต่างๆ

กระดาษพิมพ์ (Printing paper)

กระดาษที่ใช้พิมพ์งานต้องมีคุณสมบัติในการดูดซับหมึกได้ดี ที่นิยมใช้ก็คือกระดาษของอิตาลี (กระดาษ FABIANO) หรือกระดาษพิมพ์ของฝรั่งเศส (BFK) ซึ่งเป็นกระดาษนำเข้ามีราคาแพง นอกจากนั้น กระดาษสาก็สามารถใช้ได้แต่ต้องเลือกกระดาษที่มีเนื้อแน่นๆและละเอียดพอเช่น กระดาษสาของครูสุพรรณจากลำปาง

น้ำมันล้างหมึกพิมพ์ เมื่อทำงานเสร็จจะต้องล้างหมึกพิมพ์ออกจากแผ่นแม่พิมพ์ ลูกกลิ้ง และแท่นกลิ้งหมึกให้สะอาด น้ำมันที่นำมาล้าง เช่น น้ำมันสน น้ำมันก๊าด น้ำมันชักแห้งหรือน้ำมันพืชก็ได้ น้ำมันพืชมีคุณสมบัติที่ดีคือจะไม่ค่อยมีกลิ่น ซ้อเสียคือจะเซ็ดหมึกออกยากต้องออกแรงมากกว่าน้ำมันชนิดอื่น ต้องใช้เศษผ้าเซ็ดหมึกออกก่อนแล้วจึงล้างส่วนต่างๆ ส่วนน้ำมันชนิดอื่นๆ จะมีกลิ่นที่ค่อนข้างแรงมากและถ้าใช้ติดต่อกันเป็นเวลานานๆอาจมีผลเสียต่อสุขภาพได้

การทำภาพพิมพ์แกะไม้หลายสีจากแม่พิมพ์แผ่นเดียวนั้น การวางแม่พิมพ์เป็นสิ่งสำคัญมาก ดังนั้นก่อนที่จะพิมพ์งานต้องตั้งกระดาษพิมพ์ก่อน เพราะถ้าเวลาพิมพ์การตั้งกระดาษไม่ดีอาจทำให้งานขยับเขยื้อนได้ สีแต่ละสีที่พิมพ์จะเคลื่อนไม่ตรงตามตำแหน่งที่กำหนดไว้ จะไม่ได้ผลงานตรงตามเป้าหมายคือผลของสีที่ออกมาไม่สวยงาม

ภาพพิมพ์แกะไม้สีจากแม่พิมพ์ชิ้นเดียวจะแตกต่างจากการแยกแม่พิมพ์ เพราะเป็นการแกะทั้งแต่ละสีแล้วพิมพ์แต่ละสีสลับกันไปจนครบจำนวนสีที่ต้องการจะพิมพ์ การพิมพ์จำนวนงานหลายชิ้นจะต้องวางแผนไว้ก่อนว่าต้องการจำนวนเท่าไรแล้วพิมพ์ตามจำนวนนั้น การแกะทั้งเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการพิมพ์แล้วจะไม่สามารถสร้างงานได้เหมือนเดิมอีกจึงต้องมีการกำหนดจำนวนชิ้นงานเอาไว้ ซึ่งแตกต่างจากการแยกแม่พิมพ์ที่จะพิมพ์จำนวนซ้ำอีกกี่ชิ้นก็ได้ตามต้องการ เพราะแม่พิมพ์ยังคงสภาพเดิมไม่เปลี่ยนแปลง

การพิมพ์มือด้วยเครื่องมือจะแตกต่างจากการพิมพ์ด้วยแท่นพิมพ์ การพิมพ์ด้วยแท่นพิมพ์จะไม่สามารถสร้างน้ำหนักอ่อนแก่ในขั้นตอนการพิมพ์สีนั้นๆ ส่วนการพิมพ์ด้วยมือนี้การพิมพ์สีแต่ละครั้งสามารถสร้างน้ำหนักอ่อนแก่ในแต่ละสีได้ ด้วยการบังคับน้ำหนักมือให้ดูแรงหรือเบา ถ้าต้องการน้ำหนักสีเข้มก็ใช้น้ำหนักมือในการถูกลงไปบนหลังงานแรงๆ สำหรับน้ำหนักสีอ่อนก็ให้น้ำหนักมือในการถูเบาๆ

Rama IX Art Museum Foundation

ในกระบวนการพิมพ์แม่พิมพ์แผ่นเดียว เนื่องจากมีการกำหนดจำนวนชิ้นงานเอาไว้ก่อนมีจำนวนหลายชิ้น ขั้นตอนการพิมพ์สีแต่ละสี ขั้นตอนการแกะแม่พิมพ์แต่ละสีจะสลับกัน ในระหว่างการรอการแกะแม่พิมพ์เตรียมสำหรับสีต่อไป จำเป็นต้องมีชิ้นสำหรับตากงาน จะเป็นตะแกรงชั้นๆหรือเป็นราวแขวนงานก็ได้

งานที่พิมพ์เสร็จแล้วเมื่อตากจนสีพิมพ์แห้งสนิทดีแล้ว ในขั้นตอนการเก็บรักษาผลงานก็มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยนำผลงานไปใส่กรอบแขวนผนังหรือเก็บไว้ในตู้ลิ้นชักสำหรับเก็บงานจำนวนหลายชิ้นก็ได้

ขั้นตอนการตั้งกระดาษพิมพ์

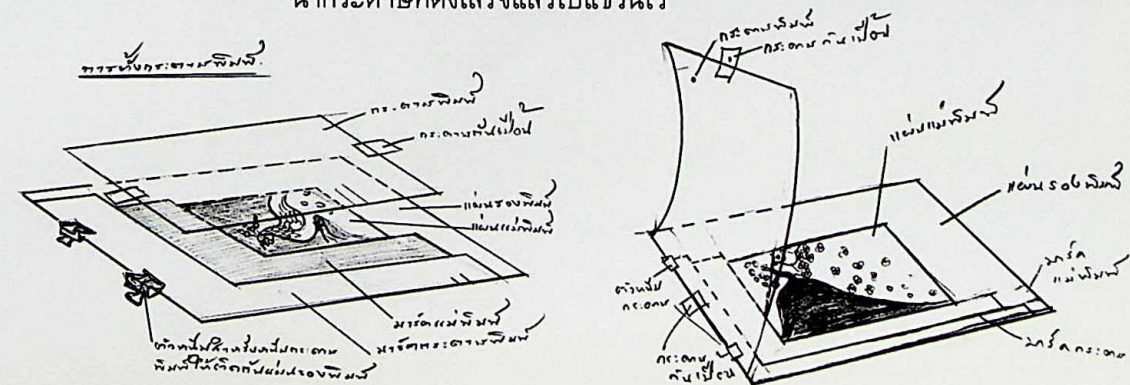
เริ่มจากทำที่จับกระดาษพิมพ์ด้วยการตัดกระดาษ A4 ออกมาขนาดประมาณ 2x3 นิ้ว แล้วติดด้วยกาวลาเท็กซ์ด้านหลังของกระดาษพิมพ์ ให้อยู่ตำแหน่งกึ่งกลางด้านบนและด้านล่าง เพื่อใช้ในการจับกระดาษเวลาพิมพ์จะไม่ทำให้กระดาษพิมพ์งอเป็น

นำกระดาษพิมพ์ไปวางทาบกับกระดาษรองพิมพ์ ทำเครื่องหมายกำหนดตำแหน่งของกระดาษพิมพ์ โดยใช้กระดาษแข็ง (กระดาษขึ้น) ติดตรงขอบของกระดาษพิมพ์ด้านล่างและด้านข้างขวามือที่จะนำกระดาษพิมพ์เข้ามา

นำแผ่นแม่พิมพ์มาวางตำแหน่งให้พอดีกับหน้าของกระดาษพิมพ์ ทำเครื่องหมายของแผ่นแม่พิมพ์ โดยใช้กระดาษแข็ง (กระดาษขึ้น) ติดทั้ง 2 ด้าน คือด้านล่างกับด้านข้างซ้ายมือที่จะนำแผ่นแม่พิมพ์เข้ามา

ขีดทำเครื่องหมายด้านใดด้านหนึ่งของกระดาษพิมพ์กับกระดาษรองพิมพ์ เพื่อเวลานำกระดาษพิมพ์มาวางใหม่จะได้พอดีกันทุกครั้ง

นำกระดาษที่ตั้งเสร็จแล้วไปแขวนไว้

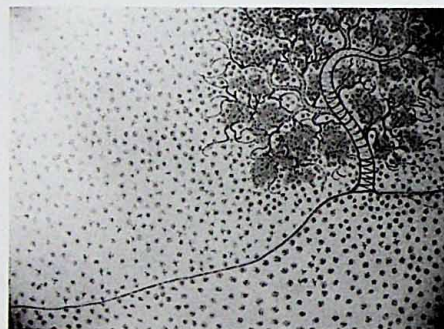

ขั้นตอนการสร้างงาน

นำภาพจากแบบร่าง (Sketch) มาร่างลงบนแผ่นแม่พิมพ์ ใช้ปากกาเขียนแผ่นโลหะชนิดลบไม่ได้เขียนซ้ำลงไปอีกที คุณสมบัติของปากกาเขียนแผ่นโลหะชนิดลบไม่ได้ (กันน้ำ) จะติดแน่นกับแผ่นแม่พิมพ์ เวลาพิมพ์งานหลายสีต้องล้างแผ่นแม่พิมพ์ด้วยน้ำมันสนทุกครั้ง แต่ลายเส้นของปากกาบนแผ่นแม่พิมพ์ก็ยังคงติดอยู่ไม่เลือนหายไป สะดวกต่อการแกะแม่พิมพ์ต่อไป

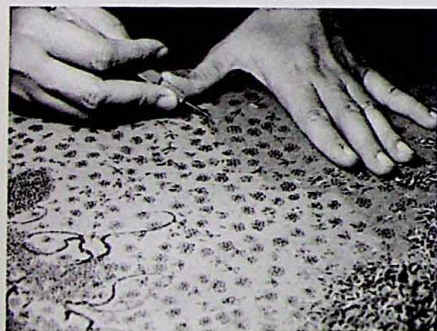

ภาพร่างที่เตรียมไว้

ใช้ปากกาเขียนแผ่นโลหะชนิดลบไม่ได้เขียนซ้ำลงบนแผ่นแม่พิมพ์

ถ้าต้องการเก็บสีพื้นของกระดาษไว้ให้นำแผ่นแม่พิมพ์มาแกะก่อนเพื่อเวลาพิมพ์สีแรกลงไปสีของกระดาษจะขึ้นมาจากการแกะออกด้วยเครื่องมือแกะไม้

การแกะครั้งแรกของแผ่นแม่พิมพ์เพื่อให้สีของกระดาษเป็นสีขาว

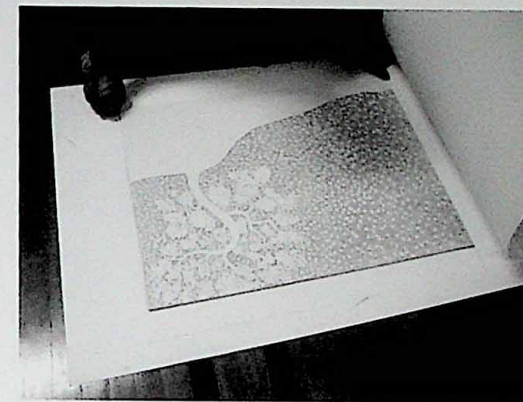

กลึงหมึกพิมพ์สีแรก

กลึงหมึกพิมพ์ลงบนแผ่นแม่พิมพ์ให้ทั่วทั้งแผ่น ควรระวังอย่าให้หมึกหนาเกินไปให้สังเกตจากหมึกที่ติดลูกกลึงเหมือนฟิล์มบางๆแต่ติดทั่วลูกกลึง

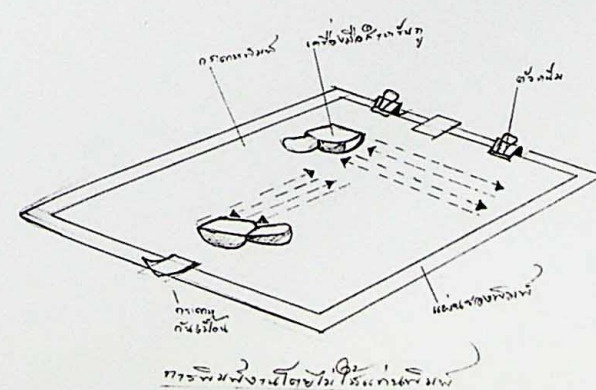
Rama IX Art Museum Foundation

นำแผ่นกระดาษพิมพ์มาตั้งกับกระดาษรองพิมพ์ แล้วเปิดกระดาษพิมพ์ขึ้น วางแผ่นแม่พิมพ์มาตั้งบนตำแหน่งของแผ่นแม่พิมพ์ ให้ชิดมุมของแผ่นแม่พิมพ์ส่วนฐานของงานลงด้านล่าง

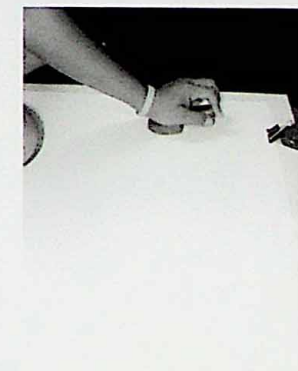

นำแผ่นแม่พิมพ์มาวางที่ตำแหน่งของแม่พิมพ์

ดูด้านหลังของกระดาษพิมพ์ด้วยเครื่องเครื่องดู เช่น ซ้อนไม้ หรืออุปกรณ์ที่ทำด้วยไม้ ควรดูให้เป็นทิศทางโดยเริ่มจากด้านซ้ายไปขวาให้ทั่วทั้งแผ่น แล้วดูบนลงล่างให้ทั่วทั้งแผ่น เปิดกระดาษพิมพ์ที่ดูจนทั่วแล้วขึ้นมา จากนั้นสังเกตดูว่าสีติดทั่วหรือไม่ เมื่อพิมพ์เสร็จแต่ละชั้นก็นำไปแขวนไว้ ถ้าพิมพ์จำนวนหลายแผ่นก็นำแผ่นแม่พิมพ์ไปกลึงสีนั้นใหม่แล้วพิมพ์ ทำแบบนี้ไปเรื่อยๆจนครบจำนวนที่กำหนดไว้

ภาพถ่ายเส้นแสดงทิศทางการดู

พิมพ์ด้วยมือโดยใช้เครื่องมือ